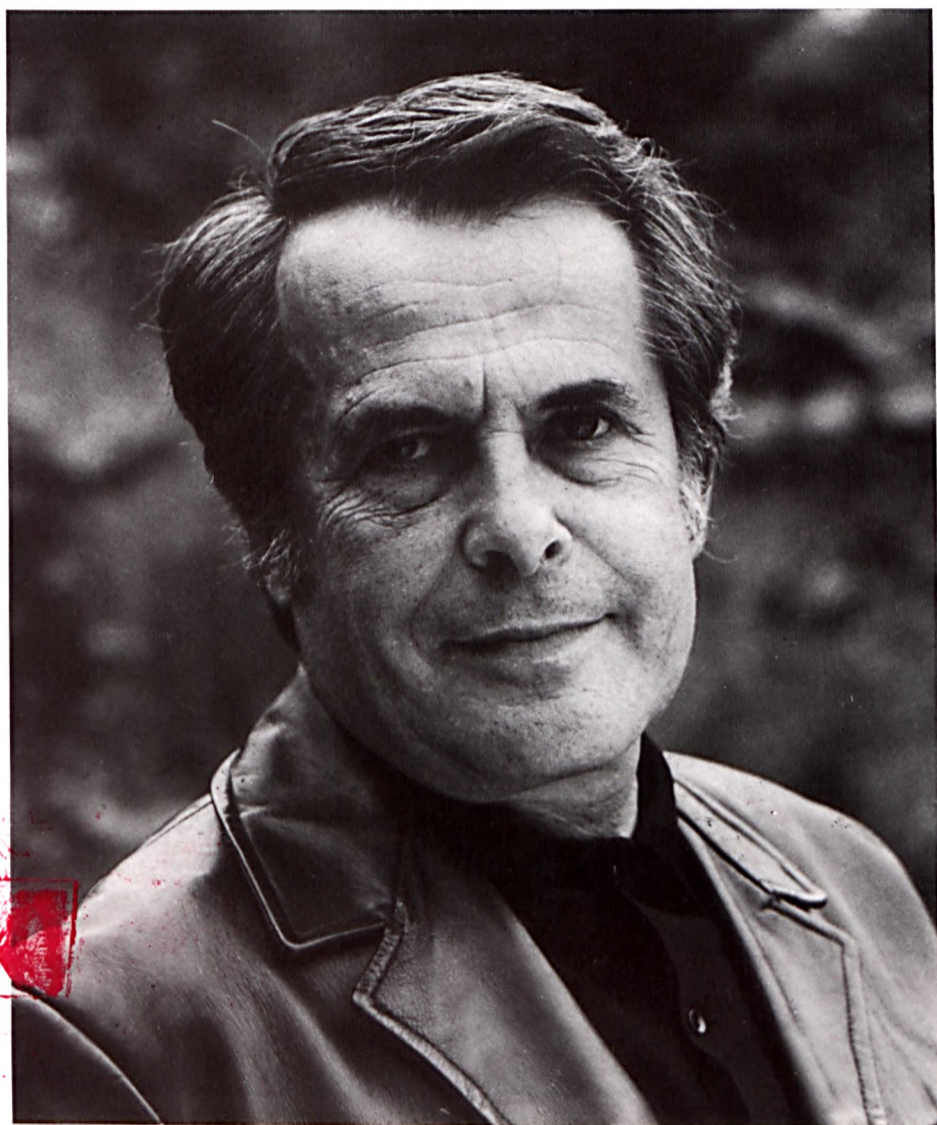

4894

Csorba Győző
ANABÁZIS

Tizedik verseskönyvét adja ezúttal közre József Attila-díjas költőnk, a Pécssett élő Csorba Győző. A kötet cím „vonulást” jelent, azaz pontosabban: seregnek viszontagságos körülmények között való vonulását, mint azt Xenophon görög történetíró emlékezései óta értelmezni szokás. Mély értelmű és jellemző címe a küszködve alkotó, életén végigtekintő Csorba új kötetének. Jó néhány vers csakugyan keserű és puritán számotvetés az élet értelmével, öregedéssel, betegségekkel, elmúlással; minden önsajnáltatás, minden póz híján. A *Válaszok* ciklus viszont egész kis arcképcsarnok: Janus Pannonius, Petőfi, Csontváry, Bartók, Weöres Sándor, a magyar verseket fordító finn költőnő, Raittila képmása rajzolódik ki ebben, több mással együtt. Csorba ritkán megnyilatkozó, kitűnő humorára szintén akad szerencsére néhány jó példa az új kötetben.

Y 78

Csorba Győző
ANABÁZIS

Csorba Győző

ANABÁZIS

Csak helyben
használatra

134585

Magvető Kiadó, Budapest

© Csorba Győző, 1974

Várhatok jót

SZÜLEIMNÉL

Akármiképp van: jó dolog
hogy egy-gödörben csontotok
s elidegenedő korunkban
külön-porotok egybe-rokkan

A test nem él: nyilvánvaló
s a lélek? ez nem tudható
s hogy bármiféle kötelék
köztetek most is van-e még

Mégis szép álm-ihletőnek
mégis bizsergető előleg
hogy szétválaszthatatlanok

mik most éppen-csak-úgy-ahogy:
egyszer – már lábatlan-kezetlen –
lehetünk majd mi is mi ketten.

HA ÉLNÉTEK

Mit szólnátok ha élnétek
apám anyám szülőimék?
Ha élnétek nevelnétek
Bizony sokszor elkelne még

Apám apám minek titted?
Mért nemzettel fölfalókat?
Kedvedre volt hogy szerettek –
Kedvedre hogy megcsalódtak?

Anyám anyám minek titted?
Minek szültél gáncsolókat?
Kedvedre volt hogy szerettek –
Kedvedre hogy megcsalódtak?

Ha élnétek nevelnétek:
meg is tudnám kancsiságom
meg is tudnám hogy mivégett
vagyunk itt mi a világon.

Meg is tudnám: sem ők se mi –
Ha termettek: alig kedvük
Nem értek rá választani
választott a sors helyettük

Apám anyám ha élnétek
kényes-fényes pipiskedés
pökésére nevelnétek
Emléketek hozzá kevés

Reng a talaj talpam alatt
Jól állok-e ha megállok?
Megtanulnom tudástokat
elkelne még a példátok.

Apám anyám én még vagyok
de hogyha majd... az én hármam
hiányol-e akit hagyok
széles földön szűk magányban?

APÁM ELÉ

Megyek lassan
apám felé
jutok talán
apám elé

Tejút porát
ő szemembe
földét én sze-
mébe verve

Apa mondhat
enfiának
az életről
új csodákat

Tapos nyilván
jó előre
kényszerűen
az időbe

De a fiú?
Jaj ha hátra-
nézve nézni
kell apára?

Fordított rend
hogy tudhatja
mit nem tudha-
tott meg apja.

TÜKÖRKÉP

Tedd arcom mellé arcod egyszerre így
egyszerre nézzünk a tükörbe páros
családi portré

Idill megható de kell
mert furfangos ítéletvégrehajtók
köroznak szűkülő körben köröttünk
Faust húsvéti sétáján a pudli
jó munkát végeznek előbb-utóbb
csak az ilyen fogások védenek kicsit
nem is minket e világ ritka örömét
az emlék kincsét arra hogy
valami annak rendje-módja szerint sikerült.

VÁRHATOK JÓT

Ó párna-szerelmed! Fejem beléfúrom: semmit se lássak.
Csak illata, csak melege, puhasága van a világnak.
S milyen elég! Unt-elegem hányszor lett már minden egyébből.
Puhaságától, illatától, várhatok jót csak melegétől.

Ihleteim ihletője!

Ha a kert ha az éj
szóra ha bírnak a sors görcsei harmóniái
az ember szokvány-dolgai: másod-sugallatok csupán
Ihleteim ihletője:

a kijáratoknál bejáratoknál
ő áll ajtón öltöztet a szükséges álruhába
tesz tolmács- és hallókészüléket fülemre
s áldja meg a kellő nyelvvel a nyelvem
hogy mintha otthon forgódhassak mindenütt

S ha nem lenne? ha nem lesz már?
jaj rabságom jaj magán-zárkám ideje!
tótágast állnak körülöttem a hidak
ráccsá szerveződnek nem léphetek ki közülük.

HOGY AZ A KOCSI...

Ma nőnek akkorára
hogy közlekedési játék-
asztalnyivá zsugorodna
ez az országrész előttem
lenyúlhatnék kezemmel
meg-megtaszítva egy-egy
száguldozó brigantit
a bekötő- és keresztút-
torkolatokba dugva
ujjam megállíthatnám
a forgalmat (csodálnák
ahogy belészaladnak
rugalmas ujjbegyembe)
el-elpöccintenék egy
nagyobb követ betemetnék
egy-egy goromba gödröt
a párát messzefújnam
a napot ha szembesütne
tenyeremmel takarnám
hogy az a kocsi szépen
hogy az a kocsi nyugodtan
hogy az a kocsi bátran

akadály nélkül jöhessen –
Vagy legjobb lenne egyből
fölkapni s hopp! idetenni.

REGGEL

Idegen lélek illat arc
ország világ és univerzum

S lelkemből nem lelkezhetik
szerelmetesebb magzatom

vagy magzatnál is közelebbi
leglénységem visszhangja ha van
asztrál-testféle testem mellett

Az álom útján érkezett
széles úton széles kapun
virágok közt zöld ágakon
halleluja szele sodorta

Elég volt nézni csak elég volt
homlokom ráncolni elég volt
csak fölcillantani szemem:
tudta a szót az odailót –

134585

Hol lehet most?

Hó kavarg
földmaró gép hörög keményen.

CSAK A KERESZTEN

A szerető s a szeretett
amikor izzó test a testen
a gyönyör bár lángot vetett
csak a kereszten a kereszten

Világraszóló talp alatt
holott egymást ölelni vélik
vinnyognak és jajonganak
a kénytelen kényadta kéjig.

ANABÁZIS

Éveket néhány percért!

De ti akikről szó van
nálam is gyámoltalanabbul – –

A ki- és bejárat kapuja nem növekedett

Akkor inkább én
s úgy hogy statisztáknak se kelletek
Ha sikerül hírt hoznom nem leszek irigy

Három csöppség néz felém mosolyogva
fényképek börtönszigeteiről
Igyekeztem az utat karbantartani

Várjatok
nem várok sokáig
csak várjatok és gondosan füleljetek
mikor csap ki szájamból és szívemből
a pusztító anabázis után
a győzelmes
thalassa!

LÁNYAIMHOZ

Kártyáimba láthattok most már persze
ha voltak kártyáim egyáltalán

mind többet leshettek ki rólam
ha be-belestek magatokba

az istennek rég nyugdíjba kellett mennie
lassan a nem-tucat embernek is

marad aki akár ti akinek
nincsenek külön rugói csavarjai

ne diadalmaskodjatok azért fölöttem
s ne is dühítsen rám a kiábrándulás

viszonyunk mindenképp megváltozott
a terhekből is jobban kell vállalnótok

ne diadalmaskodjatok fölöttem
a ti erőtök épp ilyen esendő

ne is dühítsen rám a kiábrándulás
értetek volt a hókusz-pókusz

csak legföljebb nem tudtam abbahagyni
a józanságon győzött a sajnálkozás

kivártam hogy az idő csapja le
délibábot pingáló ujjaim.

JÓ LENNE LASSAN

Jaj kicsi nyájam
jaj kicsi nyájam
ki tudja meddig
lehet maradnom
jó lenne lassan
megállapodnunk
valami jelben
s valami helyben
hogy majd a nyüzsgő
tömegbe veszve
a végtelen tér
redői közt is
megleljük egymást
én gyöngé nyájam
hogy össze tudjunk
örökre bújni
a túli fagyban
ahogy tanultuk
a földön egykor.

Válaszok

JANUS MEDVEVÁRBAN

I

A köd látható s látást-romboló
ködöt virágzik a koratavasz
valódi virágaival nem ért föl még idáig

A köd a nyirok és homály
összenőtt ikre
itt a négy falon belül is úr
bár itt nem látható:
a szoba levegőjébe tapadt
a vaskos barna bútorokba tömérdek ágyneműkbe
Janus püspök őszes-csapzott hajába
bőrébe húsába csontjaiba
elméjébe szívébe

A vézna test gyakorlottan vacog
sokszor csinálta
tüze fénye hegye csak a két szemnek maradt
a két szem messze lát
látja hogy Medvevár egész környéke didereg
a szülőfalu faragott-kapus házai
a sárga szalmakazlak

Itália ege
a királyi udvar a király haragos pillantása
s a Mecsek alatt
az anyaszív-pihés püspöki vár.

II

Mégis:
jégmezőn kályha volt
sivatag-éjszakában mécsvilág

Vasfegyverekkel csöndet zajt rendet zavart
vagy ami éppen kell vagy jólesik

de szívvel aggyal
meztelennel

A belső fény a csillagként vezérlő
nem nézte a láb érdekeit
sőt az egész test érdekeit sem

Cicomás-ünnepélyesen ágak-bogak között
nem-megtépetni lehetetlen
s utána még tükörbe lesni
nehéz
Megtette mégis:
mesélni akart
hírt adni hasznosat
nem nézte a lélek érdekeit sem.

III

A fényes-piros-csontos arcból
a föltámasztott fej gödreiből
szikrázón és hallatlanul
szó-parazsak hullanak botladozva

„A kócot megfésülni igyekeztem
a bogot megoldani igyekeztem
az iszapot kiszűrni igyekeztem
az érdest lecsiszolni igyekeztem

vacogok persze vacogok
vacogok de meleg fény vág belém
meleg fény buggyan bennem és ömöl szét:

a verseim a verseim
élve maradnak folytatják a dolgom
tehetős áldott sarjaim.”

CSÖRTESS IMMÁR

Így szép, hogy csak tettei súlyos nyomait őrzi az idő,
lábai döndülését a levegő, a történelemé,
serege bunkós szavait, a nyerseket, a félig állatiakat,
az égből a pokolba hulló s fölcsapó lelkek zajait
s hetvenhétszeres változással az égő hús szagát,
az ökreendeztetőt, okádtatót, a képtelent és ezért örökkévalót.
Iszonyatok, iszonytatások, hevek, homokszín tompaságok:
kóc-gubanc-megpróbáltatás visszanézni rá nyitott szemmel.
Így szép, hogy csak jött valahonnan, hogy a szándékos kegyelet
ingó habhoz tud csak kötődni, ha emlékezni készülődik.
Így szép, hogy csak ment valamerre, mert a vég is csak gát fölött
átbukó ár szétágazódó-bogazódó lomb-útja lett.

Mi jutott belőle a földbe? a test illendő nyughelyére?
és hányfelé jutott az is, ami végre belé jutott?
Makacs felhőként ötszáz éve áll az ország egén,
felhőként, amiről ugyancsak nem tudni: honnan és hová?
Ha az ostorsuhogatók fürkészték: éjszín-vad gomoly,
riasztó villámrándulások, dühök tengerhullámai.

Ha az ostorvertek fürkészték: bárány-gyapjas puhaság öble,
szelid fészek, országos dunyhának-való,
se télbe, se éjbe nem guruló fényes kerék,
úgy biztató, hogy szilajságra, dacra, sőt hetykeségre bujtó,
fogyhatatlan forrás, ahonnét évszázadok jóvize ömlött.

Hej Dózsa! Dózsa! finnyás-kényes, gondoktól aggályoskodó,
csupa-gátlás lelkünkbe merhessünk-e hívni?
Elbírunk-e, beférsz-e hozzánk, zárjunk-e falaink közé?
Vagy jobb-e hagynunk inkább, hogy te is, mint a regebeli
szarvassá változott fiú, csörtess immár szünös-szünetlen
történelmünk rengetegében, kívül, de mindenütt jelen,
kőhegyű szarvaiddal őrizd nappalaink és éjszakáink,
s olykor végy föl rájuk virágot, állítsd ívük közé a holdat,
a napot s a csillagokat, (mint ama fodor fejér bárány),
hozz a cifrátlan köznapok mellé ünnepi ámulást is,
engedd magad szükség szerint olyanná tennünk, ami épp kell:
táplálékká számunkra is: hol véres hússá, hol kenyérré.

KÉT SZEM

Petőfinék

Szorzok és ámulok: a meglevőket
kétszerezem és háromszorozom:
izgató mássággal, szilárd
azonossággal sorakoznak,
egy magasság ringatja ezer arcukat.

De mert enélkül is mindent adott
s mert az idő – tenger a sziklát –
gömbölyűvé csiszolta életét:
hamis filozófia, valódi kényelem
„Rendben van” – mondatja velünk.

Ám a nem-élt évek nyugtalanok,
hontalan viharként bolyonganak,
s néhány villámot be-bevágna
a csipkefüggönyös ablakokon,
„Nincs rendben!” – zeng a mennydörgés utánuk.

Az ilyen kozmikus tragédiáról
nem szabad abbahagyni a vitát,
az ilyen kozmikus tragédiát
kompromittálni kell, gyalázatosnak,
törvénytelennek nyilvánítani.

Két szem kötelez: lézersugarú,
röntgen-erejű, hatalmas szemek;
ne próbáljuk bezárni, eltakarni,
utat, életet jelölők, simogatók
vagy törként gyilkolók, sebet verők.

Két szem: vigyázzunk, hogy ne árnyasodjék,
ne foltosodjék, ne zavarja düh,
kérjünk tanácsot tőle, amikor
valamit tenni készülünk,
igazodjunk villanásaihoz.

Az árvaság innét elűzetett:
örök apánk ez a százötvenéves
félig-kamasz, fehér-szakállas aggok is
gyermekként ülhetünk lába elé,
csak a család mellett tartsunk ki híven.

1973. JANUÁR

„A rónára halvány ködök” ... lám a vershez
alakul a táj vagy épp a vers mutatja
ilyennek a tájat – így vagy úgy: a költő
ajándéka

Fut a vonat fut a késő
délutánban fut a koraestben

Évek

ritka fordulója mindenféle módon
körünkbe idézi visszajött a költő
Fut a vonat itt ül mellettem szilárdan
tele vele minden

Lobogó melegnél
megbújó család most az ország meleg van
meleg és család a falakon belül s a
falakon kívül a szikár fák között
szerte a dér-verte legelőket vetések
fehér-zöld téerein miket a köd-árnyak
vattaként hatalmas fészekké kötöztek

„A rónára halvány...”

TÖREDÉK BARTÓKRÓL

De könnyen is tudnak beszélni róla
holott világ-nehezeket sugall –

Az én nyelvem nem mozdult még a szóra
csak küszködöm ős-szörny-árnyaival
melyek szigorúan-fegyelmezetten
körém-dőlnek lenyelnek és kiadnak
hogy összezúzva és újjászülötten
ismét be kell mutatkoznom magamnak
S ha – bizonyosságul annak hogy élek –
számat nyitnám: hörejek sóhajok
idétlen hangjai türemlenének
torkomból forró tűzhányó-zajok
fészkei magjai csak a sugár-
csodáknak melyekből virág madár
sárkány – minden lehet
ha ideje elérkezett...

Tivadar a patikus-segéd sok kenőcsöt port folyadékot
kimért becsomagolt már most délutánra csökkent egy kicsit
a forgalom a principális a napi bevételt
számolgatja Tivadar a pult szürke márványlapjára könyököl
s az ajtó és az ablak nagy üvegtábláin át
a szűk utcára bámul... „Vedete vedete
e non vedete niente” néz néz semmit se lát
semmit se lát még aztán ki tudja honnét
hirtelen egy szekér áll meg az utcán tinós szekér
csendesesen bóbiskoló olyan akár a többi
és Tivadar keze elindul vény-papírt húz maga elé
köpenye zsebéből ceruzát kotor ki és rajzolni kezd
és lát már lát élesen lát kész is a rajz keze megáll
vállán ütést érez a principális szólal meg a háta mögül:
„...maga festőnek született!” zavartan
s örömmel néz rá Tivadar és zsebébe rejti a rajzot
Később a principális elmegy s Tivadar az utcára lép
előszedi a rajzot boldog s váratlanul bal tenyerében
egy háromszögletű kis fekete magot pillant meg s felülről
hátról szót hall: „Te leszel a világ legnagyobb
naput festője nagyobb Raffaelnél”

Tivadar szédül a magra mered az duzzad egyre duzzad
roppant törzs bomlik ki belőle széles lapátvégű lombágak
nyárshegyű csonkok: irtózat fenség és magány
A fa-sudár az égbe vész a terebély a világ négy sarkáig ér
s Tivadar a festő a volt patikus-segéd nincs már sehol
s az iglói utcán az októberi délután csípősödő tompulatában
egy tépettségében is diadalmas
óriás-cédrus koronája közt hujjogat a kárpáti szél.

ANNA-MAIJA RAITTILA

költő, a magyar líra nagyszerű

finn tolmácsa

Középkori katedrálisok ünnepi köznapisága
Asszisi Szent Ferenc és rokonai
forró Dél fügefák olajfák
mindig a tűz a nap a ragyogás

Tiszta homlokáról a hó
bőréről a fenyők
hangjából a félsötét éjszakák
egész lényéből a kristály-vidék

Ez a parányi asszony csoda hogy elbírja magát
sorsok raja villószik komorul leng benne súlyosodik
ez a parányi asszony térben és időben ki tudja meddig ér
én láttam búcsúztatni vigasztalni halál előtt
és láttam egyszerű lelkek egyszerű örömeiben örülni

Északról a hús rendet a hűség
bizonyosságát a keretek szelid
erejét hozza körbehordja segít vele tanít
Délről a szertelen tüzet a lélek
Szentlélek-alakját a termékenyülés
hevét az extázis fekete-vörös viharát

Huzalok futnak erre-arra háló feszül
országok egein érintésre megrezdülő:
erősebb szívdobogás elég máris jelez

Ez a parányi asszony egész földet áttelepített
a fenyők közé akácok keveredtek a rétekre gémeskutak
ez a parányi asszony hazai nyelven szól hozzájuk az idegenben.

CSOKOR

A hatvanéves Weöres Sándornak

I

(JÖTTÉL)

Jó hogy nem tett hóba: hát
megmaradtál ittmaradtál –
Élted első asszonyát
áldjuk érte most már

Várt a fent és várt a lent
ezer év sokezer
jól tudták hogy mit jelent
ha jelentkezel

Barna nagy dió szemed
bőr alá csont alá
bújt s amit leleplezett
bújt elő egymásután

Megvoltak de csak bitangok –
fuvolád hegedűd
egybeszedte mind a brancsot
a helyére került

Aki pusztaságba menne:
ott zajos város áll
aki alföld-síkra menne:
hegyvidékre talál

Ó-fület feledni kell
ó-szemet szemétbe dobni
nálad újat nyitni kell
vagy Ádámét visszakapni –

Itt e város öt torony?
ötvenöt? fejet magosba
nem fordított akkoron
annyi új ház kocka-bokra

Láttak volna surranó
könnyü léptü félkamaszt:
megtisztelte volna ó
bárki akkor azt?

Kocsma itt és kocsma ott
agybukfencek reggelig
ahogyan szokott
s régtől ismételtetik

Szembeszálltam fölkapart
sok vad ötleted
Érzem még a rendre mart
gyógyító sebet

Érzem ó tündér-korunk!
fönn az ég hab-felleges
és mi játszunk álmodunk
vége sose lesz...

II (TALÁLKOZÁS)

Azt mondtad – lépcsőn mentünk éppen fölfelé
S. É.-vel a költőnővel hármásban csak elébb
ismertelek meg kis trafikjukban ahol
találkoztunk majd eljöttünk anyja ott maradt
azt mondtad nem tudom már hogy mire válaszul:
„Pótolni semmit sem lehet” – azt mondtad tétova
kicsit éneklő fejhargon amiről azóta már
meggyőződtem mily éles kristály-metszetű
„Pótolni semmit sem lehet” – idézem sokat úgy van úgy
s akad olyan is akit ezerszeresen nem lehet
toldom meg Sándor és rád gondolok rád gondolok.

III

(NE REJTS ELŐLÜNK SEMMIT!)

Bölcs ifjan is már: ritka-fülű, -szemű
hol más csupán űrt lelt, ha akárhogy is
figyelt, s a csöndet vette észre:
onnan a hírt te rakásra hoztad.

Ma százszoros bölcs: ritka-fülű, -szemű,
most látsz csak és hallsz sokszorosán sokat,
romló husodban fölvirágozott
szellemi lényed, a ronthatatlan.

Ne rejts előlünk semmit! A gyöngö test
ha majd leomlik: tárt kapujú, rakott
kincstárra dőljön, honnan addig
dúsan ömöljön elénk az áldás!

IV

(A FAL)

Sándor, a fal! Jön a fal! „Csak jöjjön!” – hallom a hangod,
nem dacosan s törten, sem vadul és remegőn.
Mintha csupán azt mondtad volna: „A szél fuj.” „Eső lesz.”
„Jó napot!” „Arrébb kell tenni e könyveket itt.”

Tudja a föld, az anyag szive érzi: közénk olyan megy,
majd ha te mész, aki jól ismeri titkaikat.
Ó, de minek jut eszembe ilyesmi? Ne jöjjön a fal még!
Vagy legalább lábad meg ne akassza soká!
Mert hisz az Isten sem viszi véghez nélküled – írtad –
azt, amit elmúlaszt a kezed a papíron.
S rengeteg élő várja, dolog, tárgy, gondolat, érzés,
hogy meglásd, nevet adj néki, s a fénybe kihozd.
S meddig kéne vajon még árván, fölfedezetlen,
fél-lét árnyai közt, tétova tengeniük,
s lesni, mikor zörren meg az út, toppan be a mentő,
(tán sohasem, ha te már égi mezőkön üdülsz).

V

(NEM KELLENE)

Kilépnének soraidból a soraidban
halhatatlanná tett tárgyak személyek
hogy fölvonuljanak s mindegyikük
morzsányit adjon vissza csak
halhatatlanságából a szülőnek:
nem kellene soha itthagynod őket.

VI
(PSYCHÉ WEÖRES SÁNDORNAK)

Üdőben távoli onokám, de egyben
Az, ki is nemzettél, s a' ki szültél engem,
Nem tudom, örüljek, vagy sápgojak inkább,
Hogy visga szemekkel összevegyűjtve titkát
Egy furtsa teremtetést kedvedre kiraktál,
S ékítve-szépítve tsudásra faragtál.
Úgy, hogy én azolta, fényre-ájt vakandok,
Két világba ütve kapkodok, tipongok.
Amiként tiédet vehetem eszembe,
Talántán létpályám abban jobb lehetne:
Szemérem-tsószöktül, tsehelő kopóktul
Nem kéne tartanom tüskös, fene szóktul.
Tzigány vérem lángja pörzsölhetne váltig,
Békén lotskolhatnám a' kialuvásig.
Sándrim, üköm, atyám, tsak lelkem rokonnya,
Bizom, még veled is lefeküdnék volna,
Híhatnak akármelly tzangárka legénynek,
Tsinálnánk kettetskén rakásra Psychéket:
Hogy az újdon sereg kokas se ehüljön,
Pityegő jártzéknek, őnékik örüljön.

VII
(HÁROMSOROS)

Születésnap, születésnap –
Koccintásra
szület-é snapsz?...

VIII
(EGYSOROS)

Hatvan! – Vanhat?

IX
(GYERMEKVERS)

Kaffog a kiskutya: Hatvan! hatvan!
Morran a nagykutya: Hatvan! hatvan!
Macska miákol:
Tízszer hat!
Kácsa sipákol:
Hatvan! hap!
Közben az égen csillag pattan,
túl az időn, múlhatatlan.

X
(KÖSZÖNTŐ)

Küldöm őket menjenek
kis szobái elhagyottak
és az utcák és a fák
és a völgyek és a dombok
s az a híres málomi
út kicsit szűnjék az égbe
futni forduljon felé
vigye hátán hömpölyögve
hadnyi hálás híveit
álljanak szépen köré
s ha az ablakon kipillant
elsőbb azt se tudja hol van
aztán észrevétlenül
zúgjon harmincegynehány
évet vissza s lelje meg
régi önmagát s a régi
napsütötte holdsütötte
görbe várost melyet öntsön
bő zápor nyakon s keresztül
dőlve rajta hordjon el
minden szutykot mindenünnen
s fényesdjünk boldogan
rózsa-arccal nap-szemekkel
ő is én is újra ifjak.

EL-NEM-KÜLDHETŐ LEVÉL
DEVECSERI GÁBORNAK

Gábor, nemszeretem hírek kerengnek,
azt mondják e hírek: haláلودon vagy,
napjaid, heteid talán ha vannak.
Hallom, s mit tehetek? Kivel lehetne
megtárgyalni dolgod? Ha semmi másért,
hát rendezni a zűrzavart magamban.
Nemrég öreg holmik között kutattam,
s gyűrt diáklap akadt kezembe: versed
s versem benne. Mikor? Gyerekkorunkban.
Tegnap? Tegnapelőtt? Vagy sohanapján? –
Gábor, nem hiszem el. Kivel lehetne
megtárgyalni dolgod? Tavasz felé jár,
nem kedvelnek ilyen mogorva témát.
Csak rágom magam. Nem értem, nem értem.
Itt tartunk? Pedig én – Zeuszra! – mindig
úgy képzeltem, ha köztünk már meguntad,
szólsz, és a Múza-kar sietve jön majd,
s jön velük dalos, égi, szent Apolló,
s elvisznek ragyogó Olümposzokra.

S jaj! gondolni se mertem arra, hogy csak
Morpheus marad a görög világból,
s vesz karjára szegényt, ha nem birod már.

1971. április 22.

GÁBORJÁNI SZABÓ KLÁRA
MEGHALT

Lányát a költő nem temetheti
mert a költőt már eltemették

Pedig vers koszorúja nélkül
ez a sír befejezhetetlen
ledobja az utolsó lapát földeket

Önállósulna a sereg szó
amiket az öröm
rendelt formába egyszer:
hálából a költő iránt
elvégeznék helyette
az illendő búcsúztatást

A Seholsincs országban
A Többénincs apa
ha úgy szokás
nyilván méltón köszönti lányát

De itt itt

Siratni kell helyette
siratnom kell helyette
ó jaj
hogy majd helyettem is legyen
hogy így majd lesz talán helyettem is.

Vissza

EGY RÉGI FOLYÓIRATRA

A túlvilági *Dunántúl*-hoz
a törzs előre ment
van már szerkesztő kritikus
és van már lektor is
akad író is egynehány
A lappal mi lehet?
Megjelenik-e s ha igen
hát rendszeresen-e
szigorú-e a szerkesztőség
milyen a színvonal?

Olykor ha fölnézek az égre
nagy fehér kupacok
tömörlenek a tiszta kékben
új szám lett kész talán

Mintha a felső példányokba
a szél belelapozna...

Tőlem mikor közölnek?

KÖSZÖNGETEM

Kérezkednek szólni akarnak
ez csak az én ügyem velük
fogadás jó halottaimnak
visszanyílik szájuk szemük
Míg voltak néhány sose látta
a másikat hogy élt se tudta
a nemlét egy akolba zárta
s együtt ereszti őket útra
beszélhetnek keresztben is
énnélkülem a nyelvük egy
s bár őket én idézem is
könnyen fölösleges leszek
Akkor majd állok hallgatok
s köszönetem mit egyre-másra
nagy kárainból megkapok
egy-egy szándéktalan varázsra.

VAKÁCIÓ ELŐTT

KészüljeteK fiúk megyek
elő a sátrakat
a zátonyon dús már a sarj-berek
és éjjel is forró a nap

tömerdek új mesére
számítsatok
s nótára szépre
gazdag vagyok

s a lányok... megcseréljük
amit róluk tudunk
megint reméljük
hogy titkukhoz jutunk

zsákmányok évada
az lesz e nyár
a tél szaka
lehet akármilyen sivár

jövő tavaszra is
elég marad
ha megfogyasztja is
kincsünk a fagy

készüljetekek fiúk
megyek megyek
nem voltak háborúk
ne féljetekek

nem kell a föld alól
kibújnotok
térd kar derék hajol
s a szív dobog

készüljetekek nyugodtan
ahogy
a hajdanvolt nyarakban
rászoktatok

én is csak ezt csinálom
és mintha régen
túl hét határon
és negyven éven –

VÍZSZAG

A vízszag –

 Mi hozhatná jobban
vissza a sűrű nyarakat?
Egész falu csillámlik benne
nádtetők és cseréptetők
gémeskutak és artézikutak
s utcáin kígyózik a por alig akar leszállni

A vízszag –

 Fület és szemet befogni!
Az orron át száll be a szín s a hang is
Gyorsan a parti fűbe hasra!
fület szemet befogni!
orrot kinyitni!
Lám a töltésről a rámpa felől
egy lány is jön kendősen és meztláb
előtte a torokhangú libák
nyújtott nyakkal csipkedik a rövid füvet
egy lány is jön szól valamit
szája mozgásán látom szól de a libák
pletykáitól egyetlen szót sem értek – –

KAMASZ-NAPLÓMBÓL

A határban már századszor törölték
az aratók kezük szárával arcuk

Kutya se vakkantott rám szenderegtek
szárnyuk porba lógatták a tyúkok
az asszonyok megoldották kendőjüket

Üres ház tornácán aludt a lány
szunyogháló alatt tizennégy évesen
én meg tizenhat voltam: összegyúrva
idealizmusból és szenvedélyből

Aludt a lány parasztlány duzzadó
bejárta álmait a füledt koradélután
néhány hajfürtjét homlokára
tapasztották verejtékgyöngyei

Aludt a lány reszketve próbálgattam
megkeresni a szunyogháló részét
s a nevéen szólítottam többször csöndesen

Nem válaszolt később lassan kinyitva
fátylas szemét rámnézett alva még
motyogott valamit leszállt az ágyról
a szunyoghálót alul fölemelve
kibújt és szájszélén lágy reszketéssel
megindult a bozótos kert felé...

VISSZA

A stégtől fölfele
a töltés tetején
a kis kubik fele
ott közlekedtem én

Lennének lépteim
idő-sztriptíz s mire
megjárnám: éveim
vethetném rendre le

Néhány fa még maradt
agg fűzfák ismerem
gyűretlen arcomat
fogadnák kedvesen

Húzatlan a harang
szólalna a szikár
haranglábban s a hang
mint a szelid madár

körözne boldogan
s a pad a ház előtt
köszöntené vigan
a sokszor rajt-ülőt –

Hagyjuk! Ki vár ki se:
ezek csak szép szavak
és visszamenni se
csal komoly indulat

Különben is belém
telepszik mind a múlt
ott járhatnám meg én
csupán mi mélybe hullt

földúlván csöndemet
míg kint közömbösen
szül a föld és temet
tetszik vagy nem nekem.

SZÉP MARADT

Árvíz után a töltés kopasz nagyobbra rakták
Tavaly még a füvek ükunokái éltek
a füveké melyek kamaszkorom csodáit
észlelték a libapásztor-lányok között

És ott is arra följebb a falu széle táján
a töltésen belül a vastag iszapot
ritkásan verte át az alászorult növényzet
De az a csonka fal még az a ferdült faoszlop!
Hol a kedves tanya? hol az a két öreg?

A Népház karzatán míg lent a tánc kavargott
verset írtam a deszka-mellvédre hős-szerelmes
Bemázolták

Sokat és sokfélét töröltem
itteni javaimból minek a maradék is
Fölösleges a helyszín ihlete hogy idézzen

Ha kérdezősködöm mégis: – hivatalos
Csak véletlen hogy főleg az érdekel ki halt meg
mikor bontották le vágták ki költözött el

Egy gyűrött ősz-deres férfi köszönt minap rám
megálltam néztem visszaköszöntem néztem újra
a szeme szeme végül a szeme engedett be,
nehéz volt megszólalnom két Lázár állt a járdán

De minek is? Egy rész velem kiváгатik
vagy lezáratik végképp itt az ideje tudnom
Szép maradt minden így is ég föld töltés Duna
és dugig tele most is a nappalok s az éjek.

NEHEZEN S GAZDAGON

Mihelyt egy házfal ledől
énbennem tüstént feláll
mihelyt egy utca leomlik
énbennem újra kinő
Menetben hosszú sorokban
vonulnak vonul a volt
város a változott létbe
belém és épül föl ott
Nehezen s gazdagon élek
egyszerre kívül belül
Jó annak ki korán elment
s annak ki nemrég van itt
hordozza vagy csak a régít
vagy csak az egész mait
Jobb annak aki ha indul
járhat a kedve szerint
egyszerre többszörös útnak
járhatja meg köveit
sokszoros zsákmányt szerevezve
tud hazatérni megint
fáradtan lábaremegve
fáradtan de boldogan.

EGY ELTŰNT PÉCSI UTCÁRA

Néhány gömböt kivájnak zöldessárgát
az estéből az utcalámpák
és általában
inkább csak félhomály van
így hát rövid sétám végezteig
az újabb gyászszertartás hibátlanul megeshetik

Innen csúszott a Majláth utca
a Zsolnay-ház dísze-pucca
mellett poros
úttesttel és koros
házakkal a Siklói útra át
most üthetem nyomát
előkelő újdon lakótelep
csillámlik tetszeleg
helyén
A régi képet képzelt ládikóm
szent vackai közé hajíthatom
ismét szegényebb-lelt város-szegénye én

Hát bizony nincs mese
ezen nem fordít senki se
időnként kellene
efféle rendcsináló szelid manőverek

S jó hogy az állomásra tartok:
sűrülnek az idegen arcok
én is könnyebben temetek
ha köztük lehetek.

A prédikátor könyve

ÉLVE MÁR

Nagy világringyóvá
minden-szeretővé
folyton-simulóvá
váltig-feküvővé

bőr-csont ketrecemben
csak ott ne bezárva
ne sír zúzzon engem
széjjel valahára

élve már oszoljak
élve már közössé
étkül akaróknak
étkül kezessé

hisz én is örökre
maradni szeretnék
nem tűnni a ködbe
volt-nincs futi-vendég

s az tart ha fölesznek
elveszve virágzom
tápul ha keresnek
az tart e világon.

MINDENKI KARÁCSONYFÁJA

Az ablakok lelkesen tükrözik
még a gyér éjszakai fényben is
Nappal meg szinte kapzsin nyúlnak érte
bár csak egy-egy oldalról az övék

Majd aztán vége lesz
itt-ott a tér kőlapjai között
marad néhány fenyőtű semmi más

Az ablakokat fölszólíthatod
fogjanak össze érdekedben:
képtelenek lesznek segíteni

A kőlapok rései közt meg a fenyőtűk
hogyan is volnának elég erősek
visszahozni hatalmas otthonuk?

Csak a gyerekszívek
csak a gyerekszemek
csak a gyerekszájak
makacs hűsége pártol cinkosan.

SZILVESZTER DÉLUTÁNJÁN

Az utcákon és tereken
s egyéb nyilvános helyeken,
kül- és belterületeken
hirdetni kéne nyakra-főre:
hogyan még idén van, nem jövőre.

★

Volt gödör és kilábalás.
Jövő ilyenkor
mi lesz?
Belábalás? gödörlakás?

★

Ezt így a kozmikus jelenségek nyomán
az ész osztotta még be hajdanán.
Aztán törvény lett, súlyos lett, s ma már a
szívig elér, s arra is rárogy árnya.

KÉTFELÉ

Ó Don Quijote! Sancho Panza!
Ha így, ha úgy –, csak köztetek ne!
Vagy fellegek szárnyán lebegve,
vagy bunkóként földhöz ragasztva.

Arasznyi véreshurka –: tündért
látni benne, s körülcsodálni,
vagy két pofára megzabálni,
s böfögve ünnepelni tűntét.

Csak így ne: szutykos, trampli lányban
Dulcineát imádni, s közben
gazdag farára pislogatni,

s ha elnyúlik forrón az ágyban,
súlyos páncélba öltözötten
szüzességéért vérem adni.

NYUGALOM

A csöndből a csönd zajaiból a zöldből
a napfényből a kristály-levegőből
a magányból a hirtelen napokból
az emberekkel meglazult kötésből
a természettel megszorult kötésből
abból hogy tudok testemre figyelni
a testiség metafizikumából
abból hogy régesrég kinőtt szavakkal
a kerítést a körtét a szobába
szivárgó esővizet a borotvát
megszólítom
abból és más ilyenből
sarjadt ez a jóltáplált nyugalom
mely most magam fölé emel.

DERŰVEL

A pusztulás leleményeit
derűvel –

Millió kilométeres határ
s óceán-partja is van
Himalája-vonulatai is

Az egyenruhás szintén valahogy
egyéniíve:
kalapja mellé tűzköd ezt-azt
s kezébe fog

Ha ami benned legcsököttebb
maradt a hit
nem hiszi is
tudásod tudja:
eljutnak a fővárosig
beveszik leigázzák
s a mérhetetlen-járhatatlan
határokon

fölrántódnak körben a rácsok
s jöhetnek a kevésbé tehetős
megszálló csapatok

Derűvel
derűvel tehát
derűvel.

HÁTRAFELÉ MENNI ELŐRE

Légszomj klausztofóbia
arcom forróság perzseli

már-már hozzá nyomulnak a
halál börtönfal-rendjei

tágasság csak hátam mögött
szabadság csak hátam mögött

Nem csupán idézni lehet
– dúsítani is ami volt

ültetni újabb életet
föltámasztani ami holt

s hátrafelé menni előre
énekszóval a temetőbe.

Kalandozván előre az időben
társaim valamennyien gyanúsak:
ki tudja melyik álcázza magát
melyik nem jön már valóban velem

Kalandozván előre az időben
szeretteimnek gyanús vagyok én is:
ki tudja velük megyek-e vajon
nem álcázom-e én is csak magam.

EZÉRT KELL

Zsúfolódnak az alkonyok
a reggelek a percek perce
lesz lassan minden perc: az elsuhantak
valamennyi lélegzetével

A mellémdőlő mozdulat
a szeretkezés lihegése
sokezer mozdulat párlata magja
sokezer lihegés kórusa immár

Így lehet kötetnyi szöveg
egyetlen szó cselekvés-halmaz
a test parányi jámbor rezzenése

ezért kell ólom-súlyokat
vállalnom ha csak egy madár is
elvillan az üres ablakkeretben.

BETEGEN

A törvények megzavarodnak
gyöngé a belső hatalomnak
ereje hogy rendet csináljon:
autofágia veszélylik
a végső megsemmisülésig

Áradjanak be a határon
segélyhozó hadak

De ha így lesz rend ilyen áron
ki véd meg attól hogy e rendben
a régi zenék menthetetlen
el ne némuljanak?

NŐJÖN VIRÁG

Elemek affinitása
szeretők találkozása

az elme bős bölcselei
csak hátrányosan terhelik

amit a zökkenők
szétugrattak előbb

kanyarítsa vissza az ész
e fő különbözés

a kerítés szívjá föl
a lényeket kétfelől

ellenségek temetője
nőjön virág belőle

virág s gyanútlanul
eméssze meg mit alul

talál aztán legyen
maga is élelem.

A PRÉDIKÁTOR KÖNYVE

Salamon hát minden hiúság?
Ez ám a nagy dolog: ilyen
szemmel nézni virágra égre
feleségedre lányaidra
nők mellére hazára versre
és hinni bennük hinni mégis
és a napok mézét kiszívni
és úgy hogy ne csak mint az állat
hanem érezni a csodákat
a nagyszerűség levegőjét
és mindig hogy minden hiúság –

Alkonyodó

FORDULÓ

Egy-egy dátumot
neveket
mind gyakrabban el-
feledek

Romlik a jó gép
nagyokat
zökken időnként
megakad

Elveszítem-e
magam így
test lélek közt be-
rogy a híd

s leszek-e
afféle szegény
élőhalott
leszek-e én?

Vagy nem hid rogy be
ház borul
körébe látha-
tatlanul

s én oltalmában
csöndesen
kibomolhatok
teljesen?

S ki sajnálkozva
azt hiszi
búcsúztatásom
kezdheti

nem is gyanítja
hogy belül
új világ érik
kerekül.

MOST KÉSZÜL

A hús szövetei módján a lélek
szövetei is meglazulnak:
papucs-érzelmek papucs-hevülések
klaffognak ráncosulnak

Villám-kínok láng-örömök helyére
sivatag-langyosság telepszik
húzza az ember az eget szemére
összkomfort-zugba fekszik

S holott a szél csapkodja már az ajtót
(nem lehet nem figyelni)
most készül – rég idegenbe szalajtott –
hosszú otthonra lelni.

HÉTKÖZNAP

Semmi ünnepélyesség pódium
színpad

A napi milliárd
egyéb halállal: féregével
dúvadéval rokkant gyoméval
homo sapiensével szunyogéval –

Hirtelen jön: cifrázkodó
öntisztelet családi tabló
nyáladzó érzélgés sehol

S a sablon-hír körül
árureklám karikatúra

Hát nyilván így lesz valahogy.

KIS HIMNUSZ

A tiszta és csodálatos
törvények tiszta és csodálatos
rendje tipor szét tiszta és csodálatos
minden halál.

SOKÁIG TART

Milyen csörömpöléssel
ricsajjal dobogással
örvénylő kapkodással
bősz rendetlenkedéssel! –

Megviselt holtak élők
sebhedt tárgyak csigázott
órák rondán levásott
mindennemű kísérők

nyomok már húsba-nőttek
időbe is tapadtak
kedv ellen megmaradtak
akadva eltűnőek –

sokáig tart a kerge
igyekvés: megnyugodni
dúltságokból lohadni
jutni a régi csendbe

hogy mint a part homokja
dagály után gyüretlen
terüljön megtöretlen
szélrózsa-távolokba.

KÍVÜL

Elkelne a meg-megállás a pihenés visszatekintés:
kémények füstje hunyorító ablakok küldenék a lélek
vitaminját

Keményedik a próba

Az idő nem ereszt magába

A nap-dzsungelok óra-erdők perc-bokrok hova lettek?

Kerítés-falak mindenütt és a falak külső fele

kerítés-falak tagolatlan-elnyúlók hűvösek

kerítés-falak köztük bongó éhenkórász bolond szelek

Elkelne a megállás olykor kezd a lélek megzavarodni

sietne mert nincs visszaút túl lenne inkább bárhogy is

lépcsőn nehéz lefele menni túrni ésszel belenyugodni

hogy emelkedik szűkül a horizont elolvad az ég

Ó bölcsesség ó alkonyat illendő erénye iparkodj

duruzsolj fülembé szünet nélkül talán fog végre rajtam

vagy legalább nem hallom a rosszra bujtó tanácsokat.

GYÜLEKEZIK

Seb még sehol de már lehet
a gyógyításra készülődni

Mert lesz seb lesz okvetlenül
a szájbán a torokban
gyülekezik a jajgatás
a nyelv alatt a nyelv fölött
a tüdő ágbogaiban
a váll a mell a térd a hát
a szem a fül
a szív s a lélek
az egész ember jajgatása
az egész ember mindenestül
fejbőrétől lábahegyéig
seb lesz
az lesznek mindenestül

Izzik már a jövő alattam.

AHOL NEHÉZ

Szaporodnak a laikus anatómia-órák
betegség-professzorok fájás-tanárségeik
tanítanak test-ismeretre

Amihez semminél se voltam közelebb
s hallgattam csöndes zsongását örömmel
most olykor szögesdrótokon onnét kerül

Hát így kezdődik a végső árvaság?
Minek az árvasága?
A végén végképp elfogyandó lényegé?

Álomi kín: ordítok és nem hallani
álomi kín: futnék és lábom kőmerev

de itt ez mindennél nagyobb veszély
ahol nehéz jól folytatni
ahol nehéz fölébredni
ahol nehéz
ahol nehéz – –

ALKONYODÓ

Lángok kórusa után éles-hegyes-tüzes nyelvek
egyértelmősége után boldog elfogultságok után
kétszer-kettő-négy-hit és -okozatiság után
kerek és hiánytalan rend után
tudom után így után bizonyos után
bal-jobb bal-jobb bal-jobb után
én után én után én után –

Léptek szélrózsa-tétovasága léptek nem-ismétlődő
mérete zavaros ritmikája
kétkedés füstös-kúszó meglobbanások riadó villanások
ki tudja ignoro sejtelmem sincs talán-talán
én te mi ők ő mi ti én

A teljesség ezzel teljesedik be
az emberség ezzel emberesül meg
a metszett szavakat a motyogók élesítik
az öregség héja magja szára is a gyümölcsé
az alkony is a nappalé.

TAEDIUM VITAE

Öreg bak bűzét magamon
és ötvenféle ráncot
hej de utálom de unom
e növő rondaságot

Bölcsesség béke szeretet...
báj-duma: locska zajgás –
Ahol még úrkodni lehet
ott virul a kitartás

Naponta tanulni muszáj
és valami kudarcot
a fordíthatatlan apály
elgörgeti a sarcot

Mikorra megérne reá
a fő-átokba fogni
talán már nem is tud e száj
csak félhülyén motyogni.

KÍMÉLNÉNEK

Kicsi a város benne messze látok
seregestül enyéim a halálok

seregestül veszem magamra őket
– Kímélnének inkább hagynák erőmet

féreg fagyottan kóbor macska éhen
ez most a rang mely adatna kilépnem

Gubbadva fekszem legjobb lenne váltig
s bambán durmolni virágfakadásig:

hogyan mozgó földbe mégis ha muszájna
mégis mozdító nap alól kiválva

mégis az itt s ott között valamennyi
közzel a végső éjbe belemenni.

INTÉS GYERMEKEKNEK

Kisgyermek s nagyobbak
ne tétlenkedjeteK
használjátok ki gondosan
a perceket:
e szép időnek
nemcsak magát
meg kell őriznie
a tétovább
órákat is melyek
könnyen berogynak
ha megvéknyulnak vázai
majd a napoknak

Lám én is én is
minduntalan
visszakanyarodáson
kapom magam
De jól is tettem
hogy dzsungelos
vidéket hagytam el:

van bújni most
hová ahányszor
mint irtás közepén a vad
a megűzetett
pőrén marad

Lányok fiúk
szerezzetek
mint jövendő szegények
amit lehet
Csak rajta rajta
hogy jó mire lesz
elmélkedni azon
nem érdemes
Nézzetek rám :
így félig-deresen
nem gyűlik a zsákba
már semmi sem.

MEGÉREZNÉ

Valami földöntúli kutyaorr
a földöntúli szagokat
nyilván megérezné már szívemen:

gyakran topogtam a küszöb előtt
jártam a kerítésnél föl s alá
nézegettem befele és búcsúztam

s a kihajló fekete bokrok és
fekete virágok hozzám verődtek.

Szél

AZ ALKONY ILYENKOR...

Az alkony ilyenkor az alkony
kárpótól egymaga
sivár ilyenkor a nappal
sivár az éjszaka

De az alkony az alkony – az égen
nyugat felé merev
kék-zöld-vörös kusza foltok
merengenek

Az égen az égen nagy-nagy
hézag szakad
a fényes foltok amonnan
mögüle látszanak

ahonnét nyugtatás jön
hová kérezkedés
találkozik ez a kettő
a béke s a küszködés

és meghajszol ahogy kell
 aztán ölébe vesz
az alkony ilyenkor az alkony
 a bolyhos a jég-eres.

A HIDEG IS

A hideg is futna magától
a hideg is megmelegedne
áll s vágyakozik befelé

A legnagyobb bűn is megeshet
ebben a sundi némaságban
ki tudja mivel van teherben

Készen állok hogy ajtót nyissak
hogy beengedjem a lakásba
ha menekülne valaki.

TÉL HAVA

Egyhangú könyvlapok unalmas szövegek
lapozni sincs kedvem ebben a januárban

A karácsonyi nagy kalandok izgató
lázaiból kivált nehéz így folytatódni

A virradni-se-kész éjeknek nincs határa
testem falainál sem változik a légkör

Igen csak képzelődni ünnepet idehozni
ilyenkor azt lehet csak kegyesen hazudni

Aztán ha valami történik s mégsem érek
a tavaszba piros napokat legalább

pirosakat viszek a földbe s a didergő
gyökereknek talán könnyebb lesz várakozni.

HOZZÁK

Órái a télnek e nem
bonthatók összegezhetők
a hullámzó erejű szél
zsinórján reszketők
a ragyogás meg az éj
peremei felől
a középső szürkeségbe
bújók a rémek elől
hozzák
a meleget
a fészek-vár-nyugalmat
a gyermekszem
tükreán a bizodalmat
a táruzó
tenyeret és ölet
diónyi zugban
hegynyi örömet
órái a télnek ez anti-
gyümölcsöt érlelők

e tagolatlan tömbök e nem
bonthatók összegezhetők
e jégcsapok kopasz ágak
tőrein reszketők.

HASONLAT

Nyúzott törzsek fakó ágak csodálkozó
szemem bársonypuhán óvatosan
tapogat végig rajtuk: bennük a gyönyörű
virágok bennük a szorgalmas levelek
a fényűző gyümölcsök

Nyúzott emberek
jó munkások költők jutnak eszembe.

FA

Kérgen belül
a tél s az élet csöndjében
nem volt-e jobb a fának?

A zavaros tavaszra zavaros
lelkesedéssel válaszolt
Éles hevek zajok tüntettek
s ő virággal lombbal
gyümölcs-fogantatással
mutatta szolidaritását

De aztán nem lett többé visszaút

Csak beljebb bírhat menni a
termés vak varsa-hálójába
túrva a megnőtt támadási felület
sokasodott veszélyeit
s agyongyötörve kezdeni
a százszor áldott pihenést
(mely mégse cél mely mégse cél)
az új-nyári iszonyatért –

ELSZÁRADT RÓZSATÓ

Bimbóját vagy virágát
leszedték mind leszedték
a magot a gyümölcsöt
elérni sose tudta

Télre gonddal befedték
tűnődhetett nyugodtan
s tavasszal hogy kitárták
többé rügyet se hajtott.

TAVASZI KERTBEN

Mi is segítünk
ültetünk vetünk

bár nélkülünk is
menne jól tovább

de az emésztő
s termő föld hüvös

húsába túrni
kellemes dolog

aztán seregnyi
kéz amíg mi itt

szorgoskodunk és
később és előbb

csak egyre rombol
pusztít és zilál

s ezért a végső
mérlegen talán

javít kevéskét
gyermeteg hevünk

hogy oly serényen
ültetünk vetünk.

SZÉL

Szél szél szél három napja már
zúg a világ sziszeg
hőköl csapódik leng kaszál
határnyi zöld tüzek

Az éj az álom sem elég
nyugalmat az sem ad
nem emelheti ki fejét
akire rászakadt

aki az álló égre néz
hogyan ott mentse magát
de rajta is forgó nehéz
felhők inálnak át.

ÜDÜLŐTELEP

Csak sziluettjük s remegésük –
az utcasort suhanc nyárfák kísérik
Föl-föllódul gömbölydeden
az aszfalt puha melege – időnként
egy-egy élesebb szögletes
légár a tó felől oldalba kapja
Üdül a polgár noha nyögve
de akkor is: Mindent bele!
Sör kártya makacs röhögések
külön komfort a test külön
fortélyos igényeinek

Az ég feketül feketül
sziluettjük és remegésük
sincs már – szétoldódott – a fáknek
Az ég-sötét s a föld-sötét
záródó présfői közt
jajveszékelő röhögések.

KNOKKE

Gát és móló és parti sétány
és játékváros

Semmi kétség
itt is győzött az ember

Neki finomít homokot
az árapály-lélegzetű
vasszürke-zöld Északi-tenger
az ő magas kerekeken
vízbe futó sétahajóit
ringatja számára felejt a
móló síkos kötömbjei
közt annyi rákot tengeri
csillagot kagylót és csigát
az ő kedvéért oly simán
ezerarcú hogy seregek
gurulnak gyors hajtányokon
szünet nélkül a part-vonalban

De én jártam kedélyes
fényben olyankor is itt amikor
kemény szél fújt a víz felől

s csak úgy mellékesen beszórta
a sárga keramitköves
utcát a padokat szemem
szám láttam földomborlani
a rengő síkot s éreztem akár
játékból is be tudnák fedni
e játékvárost és elrontani.

AZUTÁN IS

Néhány önkéntes áldozat!
Lássák magukat azután is
ha már nem látják magukat
lássák sorsukat kereken
kicsit a sorson túlról is

Szamóca gyom paradicsom
veri bokámat lábom szárát
köztük néhány áldozat
lássák magukat azután is
lássák sorsukat kereken
lássák kicsit a többiek
ha már nem látják magukat.

KÉSO

Félalkony-délutánba rendeltetett vidék
már-már az est porával is beszór az ég
Deleidet nem ismerem s fénylő reggeleid
nem botlok az ifjúval össze sem a gyermekkel itt
Ezek a bágyadt örömök csak úgy gyökértelen
lengenek napjaimon mint föltépett hínár a vizen
ezek a bágyadt örömök – itt bennszülött soha
leszek e vonzó földnek inkább gyarmatosza
Az árokban a tó felé szederbokor-sorok
piros-fekete szedreikbe belé se kóstolok
csak ízt adnak de semmi mást nem
Ó van útszél hol egy hibás szem
bőségszarut zúdít rám: csak kapkodom fejem
ahol ha lépek seregek lépnek együtt velem
Próbálom belakni e tájat aligha sikerülhet
amikkel barátkoznék ijedten menekülnek
Hibátlan konspiráció!

Azzal vigasztalódom
nyilván csak magukat védik ily furcsa módon
zajgó szerelmük ellen hogy majd könnyebb legyen
élniük egyszer itt már végképpen nélkülem.

ŐSZI NAPÉJEGYENLŐSÉG

A kert végén a horpadásban
köd ül már hajnalonként
mélyebbre süllyedünk a pusztulásban
fokonként

Már reggelente nem az álom-
gyűjtötte frissesség
izeg-mozog földön faágon
és nem a kedves ég

kínál sokértelmű vigasszal –
fa fű lapul
mit éjről-éjre most tapasztal
riasztva-új

s a virradat félelmes éggel
tárul fölénk
világraszóló szürkeséggel
dermeszti vérünk

Csupán a vadszőlő pirosló
zászlói lengenek
buzdításként az egyre foszló
zöldek felett.

RÉVFÜLÖP, OKTÓBER

I

A Fülöp-hegy mögül mintha a túlsó
lejtőről csúsznának föl a gerincre
s a lendülettől még följebb az égre
hajszolva szinte egymást rosszkedélyű
kajánsággal fakószürkén a felhők
s a napot egyre-másra eltakarják

Tanácsstalan az őszi táj: a zöldet
még csaknem épen őrzi de a fény-árny
kavargásában kétkedik melyiknek
jobb hinnie melyik szabály s kivétel

De én tudom ha kicsit kora is még
záróráról beszélni új csirát csak
a pusztulás hajt s kertben réten erdőn
a parti parkban szőlőkben kövek közt
rokon a bomló vegetáció: a
negatív sarjadás és nemsokára
az gyűjthető csokorba

Lám a tó is
másik szerepre készül: mind sűrűbben
párákba bújik nyilván próba végett

s az izgatott nád-nép nem győzi vinni
az egynemű híreket két irányban:
szünet nélkül ság-búg hogy ezt se azt se
érik váratlanul az események

II

Szögletes kemény szelek
 vándorlás otthontalanság
 itt is ott is hontalanság
rendes fészékében a testben
nem nyugszik meg a lélek sem
 rideg-hideg a világ
 szem fül bőr nyelv orr egyet észlel
 s hőköl menne is tovább
 maradék reménykedéssel
hova menne? tüske nőtt
mindeniütt ha út ha cél
csak a múltat a jövőt
az előre- s vissza-álmot
lakhatja meg aki fél
 októberi koratél
 cidrizteti
 az emberi
 a növényi s az állati nagy családot.

MADÁR VILLÁMLIK

Megrebben a fény a falon:
madár villámlik az ablak előtt
megrebben a fény rándul szilajon
megdöbben a fény: mi kerülgeti őt

Madár-suhanás tört pillanata
de elég s ami tárgyaimat
s engem biztatni tudott maga
most ő is rémülve-riad

Ó árny ó gyorsanölő
méreg mely a parttalan
derűbe ha dől rögtön vele nő
lesz csöppje határtalan

s a tetőkön az ágakon a legyötört
földön forgó ragyogás
gyásztakarót rettegve ölt
volt-nincs elmúlt a varázs.

KÖD A VÁROSON

Az örömet beszorítja
az öröm több lesz hogyha szétömölhet
a bánatokat beszorítja
a bánat több lesz ha szét nem ömölhet
Felülről: elvégeztetett
rendben vagy nem most már közömbös
alulról: fölforró csata
bizonytalan kigázolással

s talán formátlan fészek is
búvóhely mentség béke béke.

EMBER AZ ŐSZBEN

Kinyílik a tájék keze
lemond a tájék
elereszti az ügyse-tarthatót

A kerekült életek szétgurulnak
közönyös az ég-Polüphémosz
nem biztat nem sajnálkozik
ez a rend így rendeltetett

Óvakodva bóklász az ember
ne vesszen el a veszendőkkel
szervezi különös furfangjait

Ismét kivág a temetőből
ismét hídra kapaszkodik
a sírdombokon út nyilall át
csak a hídlábig ér az ár.

TARTALOM

VÁRHATOK JÓT

Szüleimnél	7
Ha élnétek	8
Apám elé	10
Tükörkép	12
Várhatok jót	13
Ő	14
Hogy az a kocsi... ..	15
Reggel	17
Csak a kereszten	19
Anabázis	20
Lányaimhoz	21
Jó lenne lassan	23

VÁLASZOK

Janus Medvevárban	27
Csörtezz immár	31
Két szem	33
1973. január	35
Töredék Bartókról	36
Igló, 1880. október 13.	37

Anna-Maija Raittila	39
Csokor (A hatvanéves Weöres Sándornak)	41
<i>(Jöttél, Találkozás, Ne rejts előlünk semmit!, A fal, Nem kellene, Psyché Weöres Sándornak, Háromsoros, Egysoros, Gyermekvers, Köszöntő)</i>	
El-nem-küldhető levél Devecseri Gábornak	49
Gáborjáni Szabó Klára meghalt	51

VISSZA

Egy régi folyóiratra	55
Köszöngetem	56
Vakáció előtt	57
Vízszag	59
Kamasz-naplómból	60
Vissza	62
Szép maradt	64
Nehezen s gazdagon	66
Egy eltűnt pécsi utcára	67

A PRÉDIKÁTOR KÖNYVE

Élve már	71
Mindenki karácsonyfája	73
Szilveszter délutánján	74

Kétfelé	75
Nyugalom	76
Derúvel	77
Hátrafelé menni előre	79
Gyanú	80
Ezért kell	81
Betegen	82
Nőjön virág	83
A prédikátor könyve	85

ALKONYODÓ

Forduló	89
Most készül	91
Hétköznapi	92
Kis himnusz	93
Sokáig tart	94
Kívül	96
Gyülekezik	97
Ahol nehéz	98
Alkonyodó	99
Taedium vitae	100
Kímélnének	101
Intés gyermekeknek	102
Megérezné	104

SZÉL

Az alkony ilyenkor...	107
A hideg is	109
Tél hava	110
Hozzák	111
Hasonlat	113
Fa	114
Elszáradt rózsató	115
Tavaszi kertben	116
Szél	118
Üdülőtelep	119
Knokke	120
Azután is	122
Késő	123
Őszi napéjegyenlőség	124
Révfülöp, október	126
Madár villámlik	128
Köd a városon	129
Ember az őszben	130

134585

FELELŐS KIADÓ A MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ IGAZGATÓJA
FELELŐS SZERKESZTŐ CSANÁDI IMRE · MŰSZAKI VE-
ZETŐ BECK PÉTER · A KÖTETET BEZÚR GYÖRGYI
TERVEZTE · KIADVÁNYSZÁM 2158 · MEGJELENT
10,2 A/5 ÍV TERJEDELEMBEN, MONO PLANTIN BETŰ-
TÍPUSBÓL, 1974-BEN · MA 2560 74.1044 1 KNER

21,50